

22.1.2021

VN/28915/2020

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnö 29.12.2020

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI JOKAMIEHEN OIKEUDEN NOJALLA LUONNONTUOTTEITA KERÄÄVIEN ULKOMAAILAISTEN OIKEUDELLISESTA ASEMASTA**

Maa- ja metsätalousministeriö pitää luonnontuotteiden kerääjien oikeudellisen aseman vahvistamista hyvin tärkeänä ja toivoo, että laki on voimassa jo koskien poimintakautta 2021.

Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että Kotimaisten kielten keskuksen neuvosta asiakirjassa käytetään nimityksiä ”kerääjä” ja ”keruu” toisin kuin aiesopimuksessa, jossa on käytetty termejä ”poimija” ja ”poiminta”. Tätä linjausta tulisi noudattaa johdonmukaisesti sekä perusteluissa että itse lakitekstilunonnoksessa – nyt näitä termejä käytetään tekstissä vaihtelevasti

Kohtaan 1.1. seuraava lisäys: ” (...) Suomeen on tullut jonkin verran luonnontuotteiden kerääjiä myös Ukrainasta **sekä yksittäisiä kerääjiä muista maista, kuten Intiasta**(...)”

Kohtaan 1.2. ” (...) Lausunto pyydettiin (...)” **lisättävä myös maa- ja metsätalousministeriö.**

Koskien kohtaa 4.2, Pääasialliset vaikutukset.

Esityksellä on myös ostajiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia. Niitä tulisi analysoida lain perusteluissa.

Kohdan 5.1., ensimmäiseen kappaleeseen ehdotamme seuraavia lisäyksiä:

” (...) Monilla yrityksillä on ollut luonnontuotteiden ostopisteitä maakunnissa. **Lisäksi luonnonmarjojen keruuta on edistetty valtion tuella Suomen 4H -järjestön toimesta perustamalla 100 uutta marja-asemaa ja keruurinkiä eri puolille Suomea olemassa jo olevien asemien lisäksi.** Kotimaista keruuta on myös edistetty kampanjoimalla, esimerkkinä Arktiset Aromit ry:n Marjakaveri-kampanja. Luonnontuotealan tarvitseman raaka-aineen määrä on kuitenkin niin suuri **ja säilyvyys erityisesti mustikan osalta ongelmallinen**, että se edellyttää välitöntä logistiikkaa suoraan keruupaikalta pakastamoon. Tätä ei voida saavuttaa ilman järjestelmällistä ja teollista organisoimista (...)”

Uusi laki ei estäne välikäsiä jatkamasta tätä veloitusmenettelyä, jos välikäsillä tarkoitetaan esim. ulkomaisia välittäjiä.

Kohdassa 5.2. käsitellään ulkomaista lainsäädäntöä. Tässä kohdassa olisi hyvä arvioida ulkomaalaisten kerääjien lukumäärää ja kerättyjä määriä muissa Pohjoismaissa, jotta vertailu Suomen tilanteeseen olisi helpompi tehdä. Samoin olisi hyvä kuvata mainittua Norjan ja Tanskan rajallisempaa jokamiehenoikeutta.

Huomiot koskien lakipykäliden tekstejä:

Lakiehdotuksen 2 § (Sovellettamisala) mukaan (...) lakia sovelletaan Suomessa jokamiehenoikeuden nojalla luonnontuotteita keräämään maahan tulleiden ulkomaalaisten (*kerääjä*) oikeudelliseen asemaan (...)

Toisaalta sama 2 § toteaa, että (...) Tämä laki koskee tuloverolain (1535/1992) 89 §:ssä tarkoitettuja luonnontuotteita.

Nämä kaksi säädösviittausta ovat keskenään ristiriidassa: kyseinen tuloverolain kohta kattaa myös kävyt, pakurikäävät, kuusenkerkät ym., joita ei voi kerätä jokamiehenoikeuden nojalla. Niiden keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa.

Lakiehdotuksen 5 § (Kerääjän Suomeen kutsuvan ostajan edellytykset) viitataan elintarvikelain kohtaan 16 a §. Maa- ja metsätalousministeriö tulee antamaan helmikuun 2021 alussa valtioneuvostolle hallituksen esityksen uudeksi elintarvikelaiksi. Siinä nykyinen 16 a § muuttuu 7 §:ksi, johon tässä HE:ssä tulisi myöhemmin viitata. Lausunnolla olevan HE:n valmistelussa asia on siten tarpeen ottaa huomioon jatkotyössä.

Lisäksi ehdotetun 5 §:n muotoilu ei ehkä ole täysi onnistunut: "(...) ei ole todettu ei-luotettavaksi (...). Esitämme, että sanamuoto voitaisiin muuttaa esimerkiksi seuraavasti: "(...) **ostajaa pidetään elintarvikelain 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettavana** (...)"

Lakiehdotuksen 9 §, Luonnontuotekeruulain rikkomus:

Sakon suuruutta tai määräytymisperusteita ei ole tässä määritelty. Lisäksi pykälän otsikossa oleva luonnontuotekeruulaki -termi tulee yllättäen ilman, että sitä on aiemmin määritelty.

Lisäksi nousee esiin kysymys vakuutusasiasta: ehdotuksesta ei käy ilmi, mikä on kerääjän vakuutusturva – onko vakuutusturva kerääjän vai ostajan vastuulla? Kattaako kerääjän ottama matkavakuutus keräystoiminnassa mahdollisesti tapahtuvat työtapaturmat, jne.?

Seuraavassa vielä muutamia oikeinkirjoitushuomioita:

Kohta 2, sivu 5: (...) Yritykset ovat myös sitoutuneet pitämään neuvontapalvelun yhteystiedot näkyvillä poimijoiden majapaikoissa (...)

Kohta 5.1, sivu 9: (...) Huonot puolet ovat, että riski huonoista ansioista **on** yksin kerääjällä

Kohta 5.1, sivu 9: Koska yrityksiä ei voida oikeudellisesti velvoittaa, esimerkiksi välikäsien veloituksia kerääjiltä **ei** voida estää.

Kohta 5.2, sivu 11: (...) Delmin raportin mukaan **marjayritys** maksaa thaimaalaiselle agentille kerätyistä marjoista, mitään muita kuluja marjayritykselle ei poiminnasta aiheudu (...)

Kohta 7, sivu.13: 4 §. *Kerääjän oikeudet*. Pykälässä säädettäisiin kerääjän erityisistä oikeuksista suhteen siten, että oikeudet olisivat sopusoinnussa jokamiehenoikeuden nojalla tapahtuva **n** toiminnan kanssa.

Minna-Mari Kaila

Osastopäällikkö